

Asia: VN/1393/2020

Työryhmän mietintö lähestymiskiellon tehostamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lähisuhdeväkivallan riskinarviointi

Ehdotuksessa riskienarviointi ja turvasuunnitelma on nostettu esiin, mutta ei lakitekstiin. Jotta ehdotus tosiasiallisesti toteutuisi, on toimeenpanossa on syytä panostaa riskienarvioinnin yhdenmukaisuuteen ja kattavuuteen koko maassa. Tämä edellyttää myös resursseja toteuttamiseen.

2. Lähestymiskiellon määräämisen edellytykset

-

3. Väliaikaisen lähestymiskiellon määrääminen viran puolesta

-

4. Turvallisuutta parantavat toimenpiteet lähestymiskiellon määräämisen yhteydessä

Turvallisuutta parantavat toimenpiteet vaativat toteutuakseen vielä lisäohjeistuksia, turvasuunnitelman systemaattista ulottamista myös kodin turvallisuuden lisäämisen kartoittamiseen ja resursseja turvalaitteisiin ym. Väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy vaatii konkreettisia toimenpiteitä kiellolla suojattavan turvaksi. Myös kiellolla suojattavalle annettava selkeä informaatio siitä, miten häntä autetaan, jos lähestymiskielto ei auta, on tärkeä turvallisuuden tunnetta lisäävä toimenpide.

5. Väkivallan uhrien ja tekijöiden ohjaaminen palveluihin

Lakitekstiin ehdotetaan otettavaksi säännökset lähestymiskiellolla suojattavan ohjaamisesta tukipalveluihin. Palvelutietovarannon hyödyntäminen on syytä varmistaa palveluihin ohjaamisen yhteydessä. Se mahdollistaa ajantasaisten palvelujen tietojen helpon saatavuuden poliisien, syyttäjien ja käräjäoikeuksien omiin järjestelmiin.

Sote-uudistuksen yhteydessä on myös varmistettava palvelujen – myös järjestöjen – rahoitus, jotta on palveluja mihin ohjata.

Lakiehdotuksen mukaan poliisin tai syyttäjän olisi mahdollisuuksien mukaan ilmoitettava myös kieltoon määrätyle saatavilla olevista tukipalveluista. Kuten raportissa tuodaankin esille, OM myönsi

Ensi- ja turvakotien liitto ry:lle rahoituksen Turvallisille raiteille -hankkeeseen, jossa rakennetaan lähisuhdeväkivallan tekijöille kokonaisvaltainen kuntoutusohjelma, jonka avulla ennaltaehkäistään uusintarikollisuutta. Kehitettävässä ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota uhrin, lasten ja läheisten palveluohjauksen sekä riskien arviointiin. Kuntoutusohjelman rinnalle rakennetaan kuntoutumisen etenemistä tukeva ja tuloksia ylläpitävä moniammatillinen verkostotyön malli. Verkostoyhteistyössä hyödynnetään Suomessa jo käytössä olevan Marak – työskentelyn hyviä käytäntöjä. Hankkeen yhteistyökumppaneina on laaja verkosto rikosseuraamusalan, Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhteisöjen, väkivaltatyön avainhenkilöverkoston sekä sosiaali-, mielenterveys- ja päihdepalveluiden edustajia.

6. Oikeudellinen apu

-

7. Oikeudenkäyntimaksu

-

8. Lasten asema

On hyvä, että ehdotuksessa rajataan ja selkeytetään yhteydenpitoa lapsen asioissa lähestymiskiellon aikana. Lapsen aseman parantaminen vaatii kuitenkin vielä lisätöitä. Ehdotuksessa on nyt arvioitu asiaa lähinnä aikuisen näkökulmasta, eli mitä yhteydenpito lasten asioissa tarkoittaa kiellolla suojatun vanhemman turvallisuudelle. Olennaisen tärkeää olisi arvioida ehdotuksia myös lapsen kannalta ja erityisesti pohtia lapsen näkökulmaa eli sitä, mihin tilanteeseen lapsi joutuu, kun lähestymiskielto määrätään lähivanhemmalle, mutta hän jatkaa kiellolla määrätyn tapaamista. Onko lapsen ja väkivallan tekijän tapaaminen turvallista, jos lapsi on altistunut vanhempien väliselle väkivallalle? On tarkkaan mietittävä, onko tapaaminen lapsen edun mukaista, sillä lapsi voi helposti joutua traumatisoivaan ja ahdistavaan tilanteeseen, myös välikäteen: kieltoon määrätty voi yrittää käyttää lasta ikään kuin informanttina. Tämä on paitsi haitallista lapselle, myös lapsen käyttämistä väkivallan välikappaleena.

Raportissa todetaan, että vain vanhemman suojaksi määrättyllä lähestymiskiellolla ei ole oikeudellisia vaikutuksia kiellolla suojattavan ja kieltoon määrätyn henkilön yhteisten lasten huoltoon tai tapaamisoikeuteen. Se mainitaan, että lähestymiskielto on kuitenkin otettava yhtenä seikkana huomioon arvioitaessa lapsen huollon ja tapaamisoikeuden järjestämistä lapsen edun mukaisesti. Tämän toteutumiseksi tulisi vähimmäisvaatimuksena kuitenkin olla tiedon kulkeminen lähestymiskiellomääräyksestä huolto- ja tapaamisoikeusselvitystä ja päätöksiä tekeville viranomaisille.

Jatkotyö lasten aseman osalta on syytä tehdä kansallisen lapsistrategian mukaiseksi.

9. Lähestymiskiellon valvonta

-

10. Lähestymiskiellon rikkominen

-

11. Ehdotuksen vaikutukset

-

12. Muuta

Ensi- ja turvakotien liitolla on ollut edustus raportin laatineessa työryhmässä, joten olemme tuoneet näkemyksemme esiin jo raportin tekemisen yhteydessä ja olleet mukana rakentamassa lopputuotosta. Kannatamme kaikkia raportissa esitettyjä keinoja, ja näemme niiden olevan tarpeellisia väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneen turvallisuuden parantamiseksi. Tässä lausunnossa on tuotu esiin lisä- tai jatkotyötä tarvitsevia asioita.

Laaksonen Sari
Ensi- ja turvakotien liitto ry